

Nem várt örökség

ÖRÖKSÉG

Apám másnap már ott volt anyámnál, és követelte, hogy menjek vissza hozzá. Anyám kérte, hogy adjon nekem egy kis időt.

– Megkaptam mindent, amit csak akart, mit akar még? – kérdezte felháborodva. Szeszélyesnek nevezett, amiért egyszer külön lakást szeretnék, aztán pedig visszatáncolok. De már csak azért mentem vissza a kislakásba, hogy összeszedjem néhány cuccomat. Pakolás közben megláttam a polcon a porcelán olvasó-kislányt, amelyet még Klári mamától kaptam évekkor korábban. A kezembe vettem a szobrocskát, letöröltem róla a port, nézgettem vastag kontyba fogott haját, a kecses mozdulatot, amellyel tartja a könyvet a kezében. Felsőhajtottam, és begyömöszöltem a cuccaim közé.

Apám egy sötét pincehelységben alakított ki nekem egy saját lakrészt, ezután jó volt anyám második emeleti lakásában lenni. Itt minden világos volt és napfényes. Esténként a virágokkal beültetett erkélyén vacsoráztunk, ahonnan olyan panoráma nyílt, hogy be lehetett látni fél Budapestet. Magamba szívtam a friss, virágillattal teli levegőt, és néztem az alattam nyüzsgő várost.

A következő hetek nyugodtan teltek. Anyám rengeteget dolgozott, de minden este együtt vacsoráztunk, volt, hogy ő főzött, vagy én vártam meleg étellel, néha pedig étterembe mentünk. A hétköznapi teendőket is sokkal könnyebb volt vele bonyolítani. Apám minden forint kiadáson vitázott velem, anyám viszont természetesnek vette, ha szükségem volt valamire.

Ugyanakkor továbbra is sokat aggódott a jövő miatt, szenvedett attól, hogy egyedül van, és hiába ment jól a vállalkozása, hiába volt tele ügyfelekkel, állandóan attól rettegett, hogy tönkre fog menni, és nem tud majd engem és saját magát eltartani.

– Utálok főnök lenni. Minden más lenne, ha állna mellettem egy férfi. A cégvezetés nem nőknek való – jelentette ki, majd panaszkodni kezdett, milyen nehéz az alkalmazottaival, akik folyton ki akarnak bújni a munka alól.

– Ugyan, te mindent megoldasz, nálad ügyesebb nőt nem is ismerek – próbáltam nyugtatni, de ez egyáltalán nem vigasztalta meg.

– Fogalmad sincs, milyen szörnyű mindent egyedül csinálni – jegyezte meg komoran.

Néhány nappal később meglátogatt minket a barátnője, Ági. Velünk vacsorázott, és miután mesélt egy kicsit a sikeres vállalkozásáról, amit a férjével együtt vitt a rendszerváltás óta, anyám ismét kifakadt, milyen nehéz neki így, hogy nincs mellette senki.

Ági megértően bólogatott. Mindketten meg voltak róla győződve, hogy egy nő valódi értékét a mellette álló férfi adja meg. Aztán Ági elővett egy névjegykártyát, amit odanyújtott anyámnak.

– Hívd fel ezt a nőt, fontos emberek próbálnak rajta keresztül partnert találni. Megbízható, okos, biztos, talál neked is megfelelőt.

– Ez olyan kínos, nem? – kérdezte anyám.

– Miért lenne? Nyugaton ez már természetes, csak mi vagyunk ezen a téren is lemaradva.

Ez az érv végül meggyőzte anyámat, aki mindig szerette a divatos dolgokat. Természetesen trendi csak az lehetett, ami Nyugatról származott, vagy nyugati közvetítéssel jutott el hozzánk, és úgy vélte, nekünk elég lemásolni, amit a nálunk okosabbak már kitaláltak. Ennek megfelelően anyám igyekezett olyan emberekkel barátkozni, akik szintén hasonlóan gondolkodtak, miközben folyton attól rettegett, nehogy lemaradjon mögöttük, és kiderüljön róla, mégsem olyan korszerű, mint ők, és van benne valami visszavonhatatlanul kelet-európai.

Néhány nappal később tárcsázta a névjegykártyán szereplő társközvetítő iroda telefonszámát, és pár hét múlva megismerkedett Mihállyal, akiről napokig áradozott az első randijuk után.

Mihály sikeres vállalkozó volt, pólókba varrható cédulákat gyártott az üzemében, ami akkoriban nagyon jó üzletnek számított. A legtöbb megrendelését a Síp utcai zsidó hitközségtől kapta, és ebből rendszeren meg is gazdagodott.

De anyámat alapvetően nem a pénz érdekelte, hiszen egész életében el tudta magát tartani. Inkább az volt számára a fontos, nehogy mások rosszat gondoljanak róla. A barátnői mind sikeres vállalkozókhoz, orvosokhoz vagy közgazdászokhoz mentek feleségül, úgy érezte, lenéznék, ha ő lejjebb adná. Nála sikeresebb férfit azonban nehéz volt találni, hiszen már ő is komoly eredményeket ért el a saját területén.

Mihály nem csak ebből a szempontból tűnt jó partinak. Anyám arra panaszkodott, hogy a hetven alatti férfiak rá se néznek, Mihállyal viszont még korban is illettek egymáshoz. Nagy megtiszteltetésnek vette, hogy egy hasonló korú férfi még észreveszi.

Anyámat teljesen kicserélték a következő hetekben. Nem ült többet naphosszat letörten a számítógépe előtt, nem panaszkodott állandóan arra, hogy milyen rosszak és önzőek az emberek, mosolyogva fogadott, amikor az iskolából hazaértem, finomakat főzött, csinosabban öltözött és sokat nevetett.

Egyre kíváncsibb voltam, ki lehet az az ember, aki ilyen hatással van rá, ezért megörültem, amikor anyám végre bejelentette, Mihály meglátogat minket.

Pontban hét órakor szólalt meg a csengő. Kinyitottam az ajtót, és egy megtermett férfi állt előttem hatalmas csomagokkal a kezében. Mihály kicsit köpcös, barna hajú, világító kék szemű férfi volt, hatalmas arany Dávid csillaggal a nyakában. Természetesen ő is zsidó volt, mert, mint később kiderült, anyám számára ez sem volt mellékes szempont. Rám mosolygott, majd a két nagy szatyorral belépett a lakásba.

– Vacsorához, egy kis finomság – mondta harsányan, és átnyújtotta az ételeket.

A zacskókban különleges sajtok, szőlő, olasz szalámi, aszalt paradicsom, bagett és olivabogyó volt. Anyám megkért, hogy rakják ki mindent az asztalra.

Még sosem kóstoltam ilyen különlegességeket, alig vártam, hogy nekilássunk a vacsorának. Nemsokára egymás után tömtem magamba a bagett karikákat, miközben hallgattam Mihály és anyám beszélgetését. Mihály az elején kérdezett pár általános dolgot az iskolával kapcsolatban, de aztán anyámhoz fordult, és ezután szinte végig hozzá beszélt. Politikáról, majd a zsidóságról fecsegték hosszasan, szidták a jobboldalt és az antiszemitékat. Közben, ha épp nem evett, Mihály anyám kezét szorongatta, és időnként nyomott egy puszt az arcára. Ettől anyám zavarba jött, de úgy tűnt, Mihály ezt nem látja. Kicsit furcsának találtam ezt a harsány lelkesedést, de fontosabb volt, hogy anyámat végre boldognak látom.

– Mi lenne, ha pénteken eljőnnél velem zsinagógába? – vetette fel. Anyám meglepődött az ötleten.

– Nem tudom, mit kell ott csinálni – mondta bizonytalanul.

– Ugyan, lesz ott egy csomó barát, csak érezd jól magad, másra nincs szükség – nyugtatta Mihály.

Ezután Mihály kifejtette, hogy az ő ezoterikus és pszichológiai ismeretei szerint nagyon fontos, hogy az ember a mostban éljen, és ne törődjön se a múlttal, se a jövővel, ha boldog akar lenni.

Tetszett, hogy Mihály képes ilyen bölcsen hozzáállni az élethez, mert mi akkoriban egész éjszakákat töltöttünk szorongással, folyton a múlton rágódtunk, és vártuk, hogy végre jobbra forduljanak a dolgok. Úgy gondoltam, jót tesz majd nekünk ez a pozitív szemlélet.

Másnap este kettesben voltunk anyámmal. Miután végeztem a tanulással, kimentem hozzá a nappaliba. Anyám lehalkította a híradót, és semmitmondó kérdéseket tett fel az iskoláról, a barátaimról, amikre én csak tömondatokban feleltem.

– Nem értem, miért nem lehet veled normálisan beszélgetni – morgott.

– Mert olyan nehéz erre normálisan válaszolni.

Egy darabig hallgatott, aztán ismét felém fordult, és megkérdezte, milyennek találtam Mihályt.

– Vidám fickó – mondtam udvariasan.

– Kicsit sokat beszél, ugye? – kérdezte aggódva.

– Úgy értem, nem olyan mogorva, mint az előzőek – tettem ekkor hozzá, amitől egy kicsit megnyugodott.

– Remélem, nem fogok benne csalódní, elegend van már a pofonokból – sóhajtott.

Egy időre a képernyőre tapadt a szemünk.

– Az fontos, hogy zsidó? – kérdeztem tőle váratlanul.

Meglepidve nézett rám.

– Nézd, az ember a saját fajtájával érti meg magát a legjobban – válaszolta végül.

– De hát nem is tudsz semmit a vallásról – jegyeztem meg, amitől zavarba jött.

– Ez valami más, valami mélyebb dolog, egyszerűen érzed az összetartozást – magyarázott.

– És akkor miért nem volt meg ez apa és közted?

– Nyilván nem mindig jön össze – kapta el rólam a tekintetét.

– És a jobboldal? – kérdeztem ekkor.

Értetlenül nézett rám.

– Őket azért utáljátok, mert nemzeti alapon csoportosulnak, nem?

– Gyilkosokhoz hasonlítasz? Olyanokhoz, akik szerint semmi keresnivalónk ebben az országban? – csattant fel erre.

– A jobboldali egyenlő a gyilkossal?

– Te szórakozol velem? Netán átálltál közjűk? – fakadt ki végül, én pedig jobbnak láttam, ha befogom a szám.

A beszélgetésünk után anyám egy ideig állandóan belém kötött. Nem tetszett neki, hogy rendetlen a szobám, hogy nem mosogatok el vagy teregetek ki. Néha ingerülten lezavart

a boltba, ha elfogyott otthon a tej vagy a kenyér. De ezen kívül másra nem jutott ideje. Mihállyal esténként moziba, színházba ment, eljártak zsinagógába is, miután az első alkalommal anyám kifejezetten jól érezte magát. Összefutott néhány barátnőjével, akikkel végigbeszélgették a szertartást.

Mihály gyakran töltötte nálunk az estéket. Ilyenkor mindig sokat és harsányan nevetett. Állandóan csókolgatta előttem anyámat, ami rettenetesen irritált, és az volt az érzésem, anyám is csak udvariasságból túri a „kényeztetést”. De sosem szólt semmit.

Két hónapja lehettek együtt, amikor Mihály váratlanul eltűnt. Anyám hiába próbálta hívni, még a telefonját sem vette fel.

– Remélem, nem történt valami baja – jegyezte meg aggódva.

Egy hétig semmit sem tudtunk Mihályról, aki amilyen hirtelen eltűnt, olyan váratlanul állított be hozzánk egyik este egy csokor virággal és egy tál kalóriaszegény süteménnyel.

– Egy kis megállásra volt szükségem – mondta vidáman, majd egy könnyed csókot nyomott anyám homlokára.

Anyám hiába faggatta, nem tudott meg többet. Mihály ismét járt hozzánk hetente kétszer-háromszor, anyámat programokra vitte, és elhalmozta őt különleges ételekkel, sőt még egy szép ruhát is vett neki.

Az egyik hétvégére meghívást kaptunk Mihálytól a házába. Szombat reggel kiöltözve vártunk rá az utcán a kapunk előtt. Anyám ugyanis rám parancsolt, hogy ne merészeljek szakadt farmerban és pólóban jönni.

Így egy kiadós vita után kénytelen voltam felvenni egy elegánsabb ruhát.

Anyám kiskosztümben, duzzogva feszített mellettem, én pedig próbáltam úgy tenni, mintha nem vennék észre semmit, amikor begördült a házunk elé a hatalmas ezüstszínű dzsip. Mihály frissen és jókedvűen pattant ki a kocsiból, elvette anyámtól a gurulós kisbőröndjét, tőlem pedig a sporttáskámat, és berakta őket a csomagtartóba. Ezután udvariasan kinyitotta nekünk az ajtót.

Végigfurikáztunk a városon, majd elhagytuk Budapest határát. Nemsokára elérkeztünk egy közeli kertvárosba, ahol hamarosan megálltunk egy csinos kis utcában. Elegáns családi házak sorakoztak egymás mellett mindkét oldalon. Mihály végül lefékezett egy modern, minimalista stílusú családi ház előtt.

– Megérkeztünk – fordult hozzánk elégedetten, és a házra mutatott.

Tudtam, hogy Mihály jómódú, de fogalmam sem volt, hogy ennyire. Akkoriban ezek a családi házak igazi ritkaságnak számítottak. Az épület kétszintes volt, alul hatalmas nappali, óriási, üveges teraszajtókkal, ahonnan egyenesen a tökéletesen nyírt, zöld füves kertbe lehetett kilépni. A házában volt egy nagy amerikai konyha is a legmodernebb gépekkel felszerelve, mindenhol beépített világítás a plafonon, a fürdőszobákban masszázs-zuhany, az alagsorban szauna. A nappaliban kandalló, hatalmas plazma tévé állt. Mihály alsógatyában félmeztelenül elhevert a méretes szövetkanapén, miután körbevezetett minket a házban. Én lopva az anyajegyeit néztem. Nem értettem, miért gondolja, hogy ez a látvány vonzó lehet mások számára.

Hamarosan ráterelte a szót az egyik legújabb ezoterikus könyvre, amit olvasott, és végeláthatatlan előadásba kezdett hullámokról, erőről, energiaátadásról és flow-ról, amit én már nem hallgattam végig. Inkább kíséltam a kertbe, megnéztem a virágokat, a zöldség- és gyümölcsfalántákat, majd leültem egy nyugágyba napozni, ahol hamarosan elnyomott az álom.

Anyám ébresztett azzal, hogy jöjjenek ebédelni. Felálltam, és már láttam is a megterített asztalt az árnyékos teraszon. Mihály vegetáriánus ebédet készített, először passzírozott paradicsomlevest, majd rakott brokkolit ettünk, amiket meglepően ízletesen készített el. Nagyon adott az egészséges étkezésre, és jól tudott főzni.

– A suliban minden rendben? – kérdezte.

– Persze – válaszoltam röviden.

– Nem vagy túl beszédes kedvedben – jegyezte meg Mihály nevetve.

– Sosincs beszédes kedvében – vágta rá anyám ingerülten.

– Most őszintén, mit lehet erre válaszolni? – kérdeztem.

– Neked semmilyen kérdés nem felel meg.

– Nyugalom, nyugalom – csitította anyámat Mihály, és hogy elterelje a figyelmünket, ismét belekezdett az ezoterikus olvasmányjaival kapcsolatos eszmefuttatásaiba.

Egy darabig némán hallgattam, néha lopva anyámra néztem, aki rezzenéstelen arccal kanalazta a levest.

– Kérdezhetek valamit? – szólaltam meg egyszer csak.

– Persze, amit csak akarsz – fordult felém Mihály tettetett érdeklődéssel.

Mindig az volt az érzésem, valójában nem figyel. Sosem nézett a szemembe, hanem valahova lejjebb, az állam vagy a nyakam környékére szögezte a tekintetét, miközben beszéltem hozzá.

– Az ezoterikus dolgokat értem. Mármost, hogy ez bejön neked...

– Eszter... – szólt rám zavartan anyám, majd Mihályra pillantott.

– Ugyan, fiatal még, hadd mondja – intette türelemre Mihály.

Anyám elhallgatott, de továbbra is rosszállón nézett rám. Én viszont csak azért is folytattam.

– A zsidóság.

– Mi van vele? – kérdezte Mihály továbbra is vidáman.

– Hogy jön össze ez a kettő? Mármost a zsidóság és az ezoterika?

Mihály felnevetett, és közelebb hajolt hozzám.

– Kicsit túlgondolod a dolgokat, te kis okos – csípte meg az arcom. – Szerintem nincs ebben semmi különös. Mindenből ki kell venni a jót.

– De mi a jó? – folytattam.

– Eszter, elég... – förmedt rám anyám ismét.

Elhallgattam. Mihály még mindig nevetett, miközben bekapott egy hatalmas falat brokkolit a szájába, majd megkérdezte, kérünk-e ebéd után frissen facsart gyümölcslevet.

A hétvége fennmaradó részét főként olvasással és zenehallgatással töltöttem, az étkezéseket nagyrészt csendben ültem végig.

Mihály jobbnál jobb ételekkel, italokkal kényeztetett minket, közben viszont be nem állt a szája. Pszichológiai kérdésekről, politikáról fecsegett, de volt, hogy a barátairól mesélt szaftos történeteket. Az se nagyon érdekelte, hallgatja-e valaki. Én könnyedén el tudtam menekülni a szóáradat elől, de anyám nem, holott éreztem, ő is feszeng ebben a helyzetben.

Amikor vasárnap este hazaértünk Mihálytól, óvatosan faggatni kezdtem.

– Egyszerűen semmilyen problémát nem lehet vele megbeszélni – mondta.

– Ez nem biztos, hogy olyan nagy baj ebben a nagy magyar panaszkultúrában – próbáltam nyugtatni.

Ezen egy pillanatra ő is elgondolkodott.

– Lehet, hogy igazad van – sóhajtott fel. – Csak ne beszélne annyi butaságot. Begörcsöl tőle a fejem – tette hozzá letörten.

– És miért nem szólsz neki?

– Nem akarom őt is elveszíteni.

– De csak őszinte lennél.

Anyám keserűen felnevetett.

– Kít érdekel az őszinteség? Az én koromban muszáj kompromisszumot kötni. Így is azt gondolják a barátóim, hogy velem van a gond, azért nem marad meg mellettem senki.

– Én nem gondolom ezt – mondtam neki, és megsimogattam a kezét.

Rám mosolygott.

Másnap reggel sokkal kedvesebben fogadott a konyhában, és nekem is jókedvem lett attól, hogy talán sikerül közelebb kerülnünk egymáshoz. Kérdezgetni kezdtem a fiatalságáról, arról, hogy mit csináltak ők 1968-ban vagy a '70-es évek elején, amikor Amerikában és nyugaton a diákok a szabadságért harcoltak.

– Klubokba jártunk, és Bródyt meg Illést hallgattunk.

– Apa mutatott nekem pár lemezt, Joplint, Doorst, Led Zeppelint. Nem vágytatok fesztiválokra, Woodstockba meg máshova? Nem akartatok innen kitörni?

– Nem lehetett – mondta, ám a hangszíne megváltozott.

Igyekeztem úgy tenni, mintha nem venném észre.

– Nézd, egy csomó mindent átmásolt nekem – mutattam neki a kazettákat

– Az jó – mondta kurtán.

– Azt ígérte, nyáron elvisz magával két hétre. Ketten mennénk, sátoroznánk Franciaországban és Németországban.

Anyám maga elé meredt.

– Ismét kezdődik az édesgetés? – kérdezte.

Elhallgattam. Az asztalon lévő kazettákat bámultam.

– Nem erről akartam beszélni.

– Hanem? – nézett rám könnyes szemmel.

– Mindegy – mondtam, és visszavitettem a kazettákat a szobámba.

Másnap átmentem Márti mamáékhoz ebédre. Amikor asztalhoz ültünk, a nagyszüleim azt mondták, szeretnének beszélni velem.

– Tudjuk, hogy okos nagylány vagy, Eszter, és biztos, meg fogod érteni azt, amit most mondunk neked – kezdte Márti mama.

Ez a felvezetés nem kecsegtetett semmi jóval. Azzal folytatta, hogy valószínűleg csak azért viselkedem ilyen furcsán anyámmal, mert nem magyarázta el nekem senki, ő milyen nehéz helyzetben van.

– Anyádnak éreznie kell, hogy mellette állsz – jelentette ki Márti mama.

Hosszan ecsetelte, apám milyen aljasul bánt el vele, kihasználta, becsapta, megcsalta, és még a családi vagyonon sem akart tisztességesen osztozni.

– Egy rohadt tróger, aki azóta sem fizet anyádnak normális tartásdíjat – magyarázott tovább, egyre jobban belelovallva magát a gondolataiba, majd hozzátette, hogy anyámnak nagyon sokat kell dolgoznia ahhoz, hogy engem egyedül el tudjon tartani, amiért igazán hálás lehetek neki.

Aztán kitért arra, hogy ők, a nagyapámmal biztosak benne, ha ezt eddig tudtam volna, akkor nem dicsérném apámat anyám előtt. Arról nem beszélve, hogy már nagylány vagyok, és észre kellene vennem, hogy apám részéről az irántam tanúsított figyelem csupán színjáték, hiszen korábban sosem törődött velem, nem voltam fontos neki.

– Értsd meg, Eszter, valójában mindezt nem miattad teszi, hanem azért, hogy még jobban kiszúrjon anyáddal – jelentette ki végül.

Ültem az asztalnál, bámultam a tányéromban úszó májgombócokat, próbáltam kanalazni a levest, miközben azon gondolkodtam, vajon a gombócok is ugyanúgy fulladoznak-e a levesben, mint ahogy nekem támadt légszomjam.

Igyekeztem mélyeket lélegezni, és közben számloltam a perceket, mikor szabadulok végre. Minden héten jelenésem volt ebben a pörköltszagú lakásban, mert egy nagylány kötelességéhez hozzártartozott, hogy rendszeresen látogassa a nagyszüleit, bármi történjék is.

A nagyanyám prédikációja után végleg megfogadtam, soha többet nem traktálom anyámat semmi olyannal, ami fontos nekem. Igyekeztem a béke kedvéért továbbra is udvarias lenni, de nem igazán maradt anyámmal témánk a hétköznapi teendők intézésén kívül. Ráadásul nem tudtam valamiért az arcomnak parancsolni. Hiába szoltam magamra, az a mosoly, az a kedves pillantás csak nem akart jönni. Ettől viszont anyám ismét gyanakodni kezdett. Azzal vádolt, hogy minden fontos kérdést továbbra is apával beszélek meg.

– Nyilván ő sokkal jobban megért – jegyezte meg gúnyosan.

Én pedig ismét a tányért néztem, aztán a falat, aztán meg az órát, hogy vajon mennyi idő, még hány év, mire ennek vége, mert az embernek csak egy anyja és egy apja van, tovább nem lehet válogatni.

A továbkköltözés lehetőségét egyelőre nem tudtam napirendre tűzni, ezért jobbnak láttam, ha a szobámban töltöm az időm nagy részét. Ide még anyám sem mert belépni, akkora volt a rendetlenség. A ruháim halomban álltak a szoba közepén, az asztalomon könyvek, füzetek heverték összevissza, az ágyam vetetlen volt, az éjjeliszekrényemen ott volt az előző esti vacsora maradéka.

Ha anyám mégis bedugta ide az orrát, ismét sópáncolni kezdett, hogy ebben sem ismer rám, hiszen én mindig olyan rendes kislány voltam.

Valóban, én is emlékeztem még arra, amikor katonás rendet tartottam a szobámban, de mindez a múlté volt. Élveztem a körülöttem lévő káoszt, és a bennem kavargó ismeretlen érzések miatt hétvégénként titkon belevetettem magam az éjszakába a barátaimmal. Drogoztam, ittam, és élveztem, hogy kellemes a férfiaknak. Ha pedig otthon voltam, bevonultam a szobámba. Hallgattam a zenéim, hol halkán, hol üvöltve, vagy olvastam a kedvenc könyveim, és arról álmodoztam, hogy egyszer mindez, ami körülvesz, végérvényesen elmúlik, és egy jobb élet kezdődik. ■ ■ ■

Hidas Judit (1976, Budapest) író, szerkesztő. Első prózakötete 2013-ban jelent meg *Hotel Havanna* címmel, amellyel a Petri-díj shortlistjén is szerepelt. 2014-ben ő képviselte Magyarországot az Európai Elsőkönyvesek Fesztiválján. 2015-ben NKA-ösztöndíjat kapott a *Seb* című regénye megírásához. 2022-ben a Visegrádi Irodalmi Rezidens Program ösztöndíjasa lesz.